

РЕЗЮМЕ

На публикациите, включени в конкурсната процедура на

Д-р Йоанна Михайлова Недялкова

Преподавател в ДЧЕО и СДК на ВСУ „Черноризец Храбър“ - доктор по психология, участник в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“, обявен ДВ, бр. 97 от 13 ноември 2020 г.

Монография

1. Агресията – теоретични и емпирични измерения. Стратегии за справяне

Монографията е посветена на един от фундаменталните теоретични въпроси в психологията като наука – агресията. Разработката има за цел да разкрие отговори на въпроси за причините на увеличаващата се деструктивност и агресивност в обществото, както и начините за намаляването им. Писането по тази тема се налага поради ежедневно преживяваните в днешно време фрустрация, отчаяние, особено в условията на наложена изолация.

В монографията се излагат основни теоретични разработки за агресията като същност и факторите пораждащи агресивно поведение, носещо своите деструктивни особености най-вече за социализирането на съвременния човек. Направен е анализ на ситуативните фактори за агресивна проява и се преминава към личностните характеристики като детерминанти на агресивността и свързаността с емоционалните състояния.

Разгледана е темата за факторите за формиране на агресивните атитюди (биологически и социални). Търси се отговор на тезата за връзка между съзнателния характер на човешките действия и биологичните предпоставки за възникване на отклонения в поведението.

Отделна глава е посветена на структурата на личността с агресивно поведение и ролята на семейната среда. Разглеждат се защитни психологически механизми в агресивна среда.

Общият извод е, който се налага в съвременните условия на живот е, че не е възможно агресията и насилието да се изкоренят напълно, поради което се налага компромисът да се води системна борба срещу агресията във всичките ѝ прояви, като справянето започва с преосмисляне на тяхното значение. Акцентът е върху развиване на потенциалните възможности за предотвратяване на негативни прояви.

Авторът предлага в отделна глава пътят на самопознанието като начин за разбиране на самия себе си и овладяване на негативните преживявания. Положителното мислене и познаването на вътрешния свят на човек водят до появата на един нов утвърждаващ жизнен модел, водещ до откриване на способности отвъд представите му, независимо от обстоятелствата в които се намира.

В отделни приложения са представени тест на Бъс-Дюрки за измерване на агресивността, стратегии за справяне със стреса според д-р Макгониъл и резултати от емпирично изследване чрез анкета и жизнен път на лишени от свобода в Затвора – гр.Варна.

В заключение може да се отбележи, че ефективното управление на агресивни прояви, както и постигане на изменения в личността на агресора, трябва да се основа на подход, който включва психокорекционни, консултативно-терапевтични и социално-педагогически въздействия.

Недялкова, Й., (2020) Агресията - Теоретични и емпирични измерения Стратегии за справяне, Издателски Център на ВСУ „Черноризец Храбър“ 2020, ISBN 978-954-715-705-7

2. Приложения на психологията в мениджмънта, Г. Герчева – Несторова, Недялкова Й.

Монографията е посветена на някои от основните психически характеристики на човека като член на социалните групи и организации. Разкрити са специфичните характеристики на поведението, които се проявяват в процеса на комуникация в личен и професионален план. Основен компонент на управлението са

взаимоотношенията между хората, което налага притежаване и усвояване на необходимите психологически и лидерски умения.

В монографията са разгледани основните изследователски практики в процеса на управление. Подробно са анализирани основните теоретични възгледи за социалните организации и групи, техните формални и неформални характеристики. Поставен е акцент на конформизма като личностна проява в социалните взаимодействия. Разглеждат се груповата динамика и социалните роли в организацията.

В отделна глава се разглежда моделите за мотивация в управлението, както и груповите взаимоотношения. Разглежда се ефективното общуване като условие за успешни преговори. Специално е поставен акцент на факторите за формиране на агресивните атитюди на работното място и характеристиките на междуличностните конфликти.

Посочени са възможни начини за решаване на конфликти в организационна среда. Отделна тема е стресът, причините, които го поражда, последиците и неговото управление.

Специфика на научния интерес на авторите е, че той е насочен към личностните характеристики, които определят мениджъра и неговата успешна професионална реализация. Ето защо се разглежда темата за определянето на харизмата като познание и сила, значението на гъвкавите умения в организационна среда и нашата съвременност.

В заключение е направена сравнителна характеристика между двете роли в организацията – мениджър и лидер. Авторите предлагат съвременни методи за обучение на мениджъри, включващи участие на бъдещи ръководители в тренинги, ролеви игри и решаване на казуси.

В обобщение може да се подчертае, че управлението като система включва ефикасното осъществяване на дейности, процеси и крайните резултати на една организация.

Герчева – Несторова, Г. , Й.Недялкова, (2019) Приложения на психологията в мениджмънта, Университетско Издателство ВСУ „Черноризец Храбър“, 2019, ISBN 978-954-715-678-4

Доклади

1. Самопознанието като предизвикателство

При непрекъснато променящите се условия на средата в която живеем и трудностите които ни поднася сегашното време все повече нараства необходимостта от самопознание. Повишаващите се потребности на средата определят актуалността на разгледаната тема.

Недялкова, Й., (2021), Самопознанието като предизвикателство, e-Journal VFU, бр.14, ISSN 1313-7514

2. Ефективните комуникации и ролята им за организацията

Стратегическите цели свързани с висока конкурентно способност на икономиката, личната удовлетвореност и мотивация, изискват целенасочени инвестиции в изграждането на съвкупност от умения и познания за комуникация, улесняващи реализацията на трудовия пазар.

Цел на направеното изложение представяне на предмета и принципите на ефективната комуникация в организацията с цел засилване на успеваемостта на производствените и социални процеси.

Недялкова, Й.,(2017),Ефективните комуникации в организацията, Приложна психология и социална практика, XVI Международна научна конференция, УИ ВСУ „Черноризец храбър“, с. 162,ISSN 1314-0507

3. Страхът и отражението му върху субективното преживяване на времето

В статията се разглежда състоянието страх, като един от критичните и сложни теми за проучване и измерване.Човек се ражда и

влиза в непосредствени и близък свят на своето семейство, а след това постепенно стъпка по стъпка в сложния и непознат човешки свят. За да живее в него трябва да се пребори с най-различни страхове. Колкото по-богат опит има и колкото повече наблюдения има за себе си и природата, толкова по-успешна е тази борба. В текста се предлагат стратегии за справяне.

Недялкова,Й., (2016), Страхът и отражението му върху субективното преживяване на времето, сборник Психология теоретични и приложни перспективи, изд.ВСУ „Черноризец Храбър“, с.271, ISBN 978-954-715-649-4

4. Логотерапия, екзистенциални фрустрации и ноогенни неврози

Статията разглежда явлението в логотерапията, наречено „екзистенциална фрустрация“. Загубата на традиции и ценности, затруднява хората в намиране на смисъл. Отегчението е най-масовата проява на екзистенциален вакуум.

Разстроената воля за смисъл може да доведе до невроза, която се нарича ноогенна невроза и се различава от неврозите в традиционния смисъл на думата т.е. от психогенните неврози. Тя възниква от съществуването на екзистенциални проблеми в които се откроява фрустрацията на волята за смисъл. Разглежда се логотерапията на Виктор Франкъл като подходящо лечение на ноогенните заболявания. На единия полюс е смисъла, а на другия човекът който трябва да го осъществи.

Като техника логотерапията има действен смисъл и се опитва да накара пациента да осъзнае какво всъщност копнее неговото същество.Конкретните житейски ситуации дават възможност да се потърсят пътища чрез които да се съхрани смисъла на съществуването.

Недялкова, Й.,(2016), Логотерапия, екзистенциални фрустрации и ноогенни неврози, XV Международна Научна конференция, УИ ВСУ „Черноризец Храбър“,2016, с. 493, ISSN 1314-0507

5.Фактори за формиране на агресивните атитюди(биологически и социални)

Една от типичните поведенчески реакции у човека е агресията. Т не променя драстично своята форма през вековете, а е от устойчивите инстинкти, които се запазват независимо от промяната на околната среда, духовното и технологично израстване на хората. Познаването и разбирането на факторите (биологически и социални), които я предизвикват позволява да се противодейства и да се живее в един по-спокоен и добър свят.

Недялкова, Й., (2014), Фактори за формиране на агресивните атитюди (биологични и социални), XIII Международна Научна конференция Приложна психология и социална практика, УИ ВСУ „Ч.Храбър“, с.306, ISSN 1314-0507

6. Internet and Aggressive Behavior

Статията разглежда една от типичните поведенчески реакции на човека агресията и влиянието на Интернет върху личността. Появата му не само, че не предразполага човечеството към ограничаване на тези прояви, а точно обратното създава и благоприятства редица нови възможности за развитие.

Недялкова, Й.,(2014),Internet and Aggressive Behavior (2014),International Scientific Conference, Informatics in the Scientific Knowledge ,VFU “Chernorizets Hrabar” , June 27-29,c.264, ISSN 1313-4345

7.Психотерапията като научен проблем

Принципите на възпитанието, лечението и психотерапията са били винаги зависими от представите за човешкия образ, валиден за съответната епоха и време.

Статията прави исторически преглед на възникване на психотерапевтичните школи. В зависимост от теоретичните бази постепенно се оформят и различни области на психотерапевтично въздействие. В текста са представени основните психотерапевтични школи на ХХ век.

Независимо от времето в което живее личността се сблъсква с конфликти, проблеми и трудности във взаимоотношенията със себе си, с близките и целите, които си поставя. Ето защо са необходими нови гледни точки, които са практични, ефективни и дават възможност за нов поглед към света, а това може да се постигне чрез психотерапия. Нейна цел е постигане на промяна във функционирането на индивида, т.е. клиента на терапията. Или това е процес целящ подобряване на адаптивността, осмисляне и разширяване на способностите на личността за развитие и повишаване на качеството на живот.

Недялкова,Й (2004), Психотерапията като научен проблем, Научен Алманах на ВСУ „Черноризец Храбър“, 2004, кн.9, серия Общество и личност,с.231, ISSN 1311-9222

8.Смисълът на живота и екзистенциалната проблематика

В статията се подчертава, че смислообразуването е един от сложните процеси на съзнанието, където се срещат когнитивните и афективни структури и се оформя позиция, проектираща общата личностна изграденост на човека. Текстът разглежда възгледите на Виктор Франкъл в книгата си „Смисълът на живота“ в която авторът представя логотерапията като терапия обърната към смисъла т.е. логоса. Налага се извода, че човек се чувства уверен, когато има пред себе си цел.

Един от начините за постигане на смисъл е пътят на постижението или осъществяването, поемайки отговорност пред живота.

Творческите ценности и тяхната реализация е основна жизнена задача и конкретен резултат в общи линии съвпада с професионалната реализация.

Освен пътят на творческа реализация или активният път се очертава и друг този на пасивен за легитимиране на уникалността на човешката личност. А третият начин за намиране на смисъл е чрез страданието. В статията се отделя внимание на екзистенциалните фрустрации и ноогенни неврози. Подходящо лечение при тези ноогенни заболявания е не психотерапия изобщо, а по-скоро логотерапията, навлизаща в специфичното човешко измерение.

В заключение всеки човешки живот е природно ограничен във времето, така както и времето е нещо преходно и ограничено. А на определена възраст в даден момент и под влияние на някакво събитие неизменно се замисляме за своята преходност.

Недялкова, Й.,(2004), Смисълът на живота и екзистенциалната проблематика, Научен Алманах на ВСУ „Черноризец Храбър“, кн.8,с.148, ISSN 1311-9222

Статии

1. Цикличност на чувствата

Статията разглежда циклите които съпътстват личността през целия му живот, така както и в природата. Представата за щастие при всички хора е различна, за едни са нужни усилия, емоции, общуване, за други това е възможността да се диша дълбоко и на спокойствие. Във взаимоотношенията приятелски и любовни е от изключителна

важност емоционалната автономност. Подчертава се, че несъобразяването с другия предизвиква напрежение и психическа умора. В направеното изложение се прави анализ на пулсациите предизвикани от начина на общуване между една двойка. Взаимодействието между всяка любовна и семейна двойка е различно. Двама души могат да се подкрепят и да си взаимодействат, но да запазят своята самостоятелност.

Стабилизиращите механизми на отношенията в двойката са различни (взаимно уважение, такт, чувство за хумор), но един от най-важните е готовността за смяна на ролите.

В края на статията се подчертава, извод, който е направен от учени психолози е че когато човек е обичан и всичко в личните му взаимоотношения е наред, неговата самооценка се повишава. Всичко това го прави по-привлекателен за другите и разбира се по-желан за партньор.

Недялкова, Й., (2004), Цикличност на чувствата, Психология Журнал, Колективен член на Съюза на учените в България, септември 2004, Година 1 (5), с. 40-41, ISSN 1312-3777

2. Основи на човешката сексуалност и мотивационни аспекти на сексуалното поведение

Статията разглежда мотивацията на сексуалното поведение, което играе роля за развитието и протичането на живота на всяка отделно взета личност. Различията в границите на една и съща култура се състоят в сексуалните роли, мотивацията на мъжете и жените, правото на избор на партньор и определяне на характера на взаимоотношения с него.

Извода е, че универсална годна за всички формула на сексуално поведение няма , така както няма формули за любов и щастие. Но качеството и получаване на емоционално удовлетворение е естествен стремеж на всеки индивид. Висш стремеж е познаване на

себе си, на своите чувства, творчески възможности и даряване на щастие на любимия.

Недялкова,Й.,(2004), Основи на човешката сексуалност и мотивационни аспекти на сексуалното поведение, Психология Журнал, Колективен член на Съюза на учените в България, декември 2004, година 1, (8), с.28, ISSN 1312-3777